

Подготовка за влизане в сила на Споразумението по улесняване на търговията в Световната търговска организация

Улесняването и либерализацията на търговията заемат централно място в политическия диалог за международната търговия и интеграцията на развиващите се страни в нея. Споразумението по улесняване на търговията (СУТ) е първото споразумение в историята на Световната търговска организация и в него се съдържа набор от мерки, насочени към подобряване на трансграничното движение на стоки чрез повишаване на прозрачността, оптимизиране на митническите процедури и премахване на бюрократичните спънки. Изпълнението на ангажиментите по споразумението ще доведе до по-голяма прозрачност и предвидимост на нормативната уредба, до ускоряване и оптимизиране на митническите процедури, и съответно намаляване на разходите на бизнеса при внос, износ и транзит на стоки. Предвидените в СУТ мерки за намаляване на административната тежест, за сближаване и хармонизиране на изискванията и документацията в страните членки на СТО се очаква да улеснят достъпа на малките и средни предприятия до регионалните и глобални вериги на добавена стойност.

Текстът на Споразумението по улесняване на търговията бе договорен на Деветата сесия на Министерската конференция на СТО в Бали, Индонезия през 2013 г., с което бяха постигнати заложените в началото на преговорите цели за прецизиране и подобряване на разпоредбите на чл. V, VIII и X от ГАТТ (1994). Решението за приемането на Протокол за изменение на Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация, във връзка с включването на Споразумението по улесняване на търговията в Приложение 1А (документ WT/L/940) бе одобрено от Общия съвет на СТО на 27 ноември 2014 г. Публикувано е на адрес: http://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm.

С приемането на протокола бе поставено началото на процедурата за влизане в сила на СУТ. Съгласно чл. X, ал.3 от Маракешкото споразумение за създаване на СТО споразумението ще влезе в сила след ратифицирането му от 2/3 от страните членки, което означава, че 109 страни следва да внесат в СТО ратификационните си инструменти (към м. май 2016 г. в СТО членуват 162 държави). Актуална информация за процеса на ратификация на СУТ е достъпна на адрес: <http://www.tfafacility.org/ratifications>.

На 1 октомври 2015 г., след одобрение от Европейския парламент, Съветът на ЕС прие решението за сключване на протокола: ***Решение (ЕС) 2015/1947 на Съвета от 1 октомври 2015 година за сключване, от името на Европейския съюз, на Протокола за изменение на Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация***¹. Като правно основание в решението е посочен чл. 207, параграф 4 във връзка с чл. 218, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Споразумението за улесняване на търговията и нотифицираните ангажименти от Категория А на развиващите се страни са включени в приложение към решението. Инструментите на ЕС за ратификация бяха депозирани в СТО на 5 октомври 2015 г.

За да бъде осигурена необходимата техническа помощ за развиващите се страни за подготовката на нотификации и прилагане на ангажиментите по СУТ, е създадена електронна платформа - Trade Facilitation Agreement Facility, поддържана и администрирана от СТО: <http://www.tfafacility.org>.

---

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1463402445627&uri=CELEX:32015D1947>

По-долу е представено обобщение на *конкретните резултати* от преговорите и постигнатите основни договорености по трите раздела на СУТ: Раздел I – специални разпоредби; Раздел II – специално и диференцирано третиране; Раздел III – институционални и заключителни разпоредби.

РАЗДЕЛ I

Резултати по чл. 1

Постигнато е съгласие за **публикуване и наличност на информацията** (включително и в интернет), свързана с вноса, износа и транзита на стоки. Въпросът за прозрачността на законодателството е принципен и от особена важност за поддържане на предвидима бизнес среда. Поemanето на безусловни и изрични задължения за незабавно публикуване на всички нормативни документи, засягащи търговията, е едно от основните постижения в преговорите и има хоризонтален ефект.

Резултати по чл. 2

Договорени са клаузи с препоръчителен характер относно провеждането на **предварителни консултации и отчитане на становищата** на търговците и други заинтересовани страни.

Резултати по чл. 3

Предварителни решения - обхватът е ограничен до два елемента – *тарифно класифициране и правила за произход*, като от страните членки не се изисква повече от дължимото съгласно Споразумението по правилата за произход в СТО. Заложен е стандарт за прозрачност на процедурните изисквания и срокове.

Резултати по чл. 4

Обжалване и преразглеждане на административните решения на митническите власти – разпоредбите създават рамка, гарантираща административно или съдебно обжалване на издадени от митническите и други власти решения, както и запознаването на засегнатите лица с основанията за издаване на дадено решение.

Резултати по чл. 5

Други мерки за подобряване на обективността, недискриминацията и прозрачността – договорени са общи условия за мерките, свързани със санитарния и фитосанитарен контрол, оценката на риска и лабораторните изследвания.

Резултати по чл. 6

Такси и налози, свързани с вноса и износа – страните се задължават да публикуват предварително новите или променени такси, като предвидят достатъчно време за уведомяване на заинтересованите среди преди влизането в сила на измененията.

Наказателни разпоредби – регламентирани са наказателни разпоредби за нарушаване на митническите правила, задължения за пропорционалност на наказателните мерки и писмено уведомяване на засегнатите страни.

Резултати по чл. 7

Предварителна обработка на документи - страните се задължават да осигурят възможност за предварително подаване и обработка (дори електронна) на необходимите документи при внос.

Регламентират се правата и задълженията на страните членки на СТО по отношение на **електронните плащания, управлението на риска, спешните пратки, бързо-развалящите се продукти** и др. въпроси. Насърчава се добрата практика за определяне и публикуване на **средното време за освобождаване на стоките от митнически контрол**.

Одобрени оператори - страните се задължават да въвеждат и поддържат облекчени процедури за одобрените на базата на определени критерии оператори.

Резултати по чл. 8

Сътрудничество между граничните служби – страните поемат задължения да осигурят сътрудничество и координация между граничните служби, както и до възможната степен да оказват сътрудничество на службите на други страни членки. Координацията между вътрешните служби е задължение на всяка страна членка на СТО, докато сътрудничеството с трети страни има препоръчителен характер

Резултати по чл. 9

Придвижване/превоз на внесени стоки под митнически контрол – договорените разпоредби нямат задължителен характер.

Резултати по чл. 10

Формалности, свързани с вноса, износа и транзита – предвижда се минимизиране на формалностите, приемане на копия на документите и други улеснения за търговските оператори.

Положителни за бизнеса са забраната на **пред-експедиционните проверки** по отношение на тарифното класиране и митническата стойност, както и ограничението върху задължителното използване на **митнически брокери**.

Обслужване на едно гише и използване на международни стандарти – текстовете са с препоръчителен характер.

Резултати по чл. 11

Свобода на транзита – страните се задължават да не налагат и поддържат по-строги от необходимото разпоредби и формалности във връзка с транзита на стоки. Регламентират се условията за въвеждане на транзитни такси, използването на митнически конвой и др. Забраняват се т. нар. **„доброволни ограничения“**, като се уточнява изрично, че забраната не засяга действащи национални, двустранни и многостранни договорености.

В тази връзка по искане на повечето държави членки на ЕС, бе одобрена допълнителна декларация в т. 2 от заключенията на 3277-то заседание на Съвета на Европейския съюз „Външни работи/Търговия“ от 6 декември 2013 г.², в която Съветът отбеляза факта, че разпоредбата за транзитния трафик не засяга съществуващите национални регламенти, двустранни или многостранни договорености, в т.ч. системите от изисквания за издаване на транзитни разрешителни.

Резултати по чл. 12

Митническо сътрудничество – договорените разпоредби определят условията за обмен на информация между митническите власти на страните членки на СТО, спазване на принципите на конфиденциалност, реципрочност, и др.

---

² <http://www.parliament.bg/pub/ECD/148200ST17243-RE01.BG13.PDF>

РАЗДЕЛ II

Разпоредби за специалното и диференцирано третиране на развиващите се и най-слабо развитите страни

В Раздел II от консолидирания текст **ангажиментите на развиващите се и най-слабо развитите страни (чл. 13-20)** са разпределени в три категории:

- В категория „А“ попадат разпоредбите, които дадена развиваща се страна ще прилага от датата на влизане в сила на споразумението или които вече прилага на автономна основа.
- В категория „Б“ попадат разпоредбите, които дадена развиваща се страна ще прилага след определен преходен период.
- В категория „В“ попадат разпоредбите, които дадена развиваща се страна ще прилага след определен преходен период и с условие за, или след получаване на техническа и/или финансова помощ за изграждане на капацитет.

Ползата от постигнатите договорености по Споразумението по улесняване на търговията до голяма степен зависи от подготовката на списъците със задължения по категория „А“ - за незабавно изпълнение на ангажиментите от развиващите се страни.

Задълженията на донорските страни по чл. 21 са свързани с улесняване на предоставянето на помощ и подкрепа за изграждане на капацитет с оглед на прилагане на споразумението от дадена развиваща се страна. Водещите фактори, които следва да бъдат взети предвид са: цялостната рамка на развитие, текущите реформи и програми за техническа помощ; регионални и местни интеграционни програми; включеността на частния сектор; цялостната координация (между институциите, между други двустранни или многостранни донори и др.). Целта е да се осигури ефикасност, по-добро разпределение и управление на процесите, помощта и програмите за изграждане на капацитет.

РАЗДЕЛ III

Институционални договорености и заключителни разпоредби

В СТО се създава *Комитет по улесняване на търговията* и се регламентират основните му функции, права и отговорности. Предвижда се страните да определят свои *национални или регионални комитети*.

Страните членки в митнически съюз или регионална икономическа организация могат да възприемат регионален подход, подпомагащ изпълнението на техните задължения по споразумението и могат да създават *регионални органи и структури*.

Споразумението по улесняване на търговията не променя задълженията на страните членки по ГАТТ (1994) и към него са приложими всички изключения и дерогации, предвидени в Маракешкото споразумение за създаване на СТО.

Допълнителна информация

СТО – рубрика по улесняване на търговията

http://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm

Бизнес указател на МТЦ за развиващите се страни (на английски език)

<http://www.intracen.org/wto-trade-facilitation-agreement-business-guide-for-developing-countries/>

Индикатори за улесняване на търговията

Световна банка

<http://www.doingbusiness.org/methodology/trading-across-borders>

ОИСР

<http://www.oecd.org/trade/facilitation/indicators.htm>

Справката е актуална към м. май 2016 г. При необходимост от допълнителна информация бихте могли да се свържете с Министерство на икономиката, дирекция «Външноикономическа политика», отдел «СТО и други МИО», тел. (02) 940 7724 и (02) 940 7793.